

Keskkonnaõiguse Keskuse strateegia 2020-2025

1. Missioon ja visioon

Keskkonnaõiguse Keskuse (KÕK) **missiooniks** on pakkuda juriidilist ekspertteadmist keskkonnaõiguse normide kujundamisel ja nende rakendamisel, seistes keskkonnaalaste avalike huvide eest.

KÕKi **visiooniks** on, et keskkonnaõiguse normid ning nende rakendamine tagavad inimeste tervise- ja heaoluvajadustele vastava keskkonna ning loodusliku mitmekesisuse. See eeldab, et:

- keskkonda mõjutavaid otsuseid tehakse avatult ja argumenteeritult, kogudes piisavalt infot otsuste võimaliku mõju kohta ning kaaludes asjakohaselt erinevaid huve;
- üldsuse esindajad osalevad aktiivselt ja oskuslikult keskkonnakaitses, sh olulise mõjuga otsuste tegemises.

KÕKi kui keskkonnaõiguse arendaja visiooniks on olla aktsepteeritud avalike keskkonnahuvide eest seisev keskkonnaõiguse ekspert, kes tegutseb kompetentselt ja läbipaistvalt.

2. Väärtused

Oma töös lähtub KÕK järgmistest väärtustest:

- Ausus
- Professionaalsus
- Ambitsioonikus
- Konstruktiivus
- Tulemustele orienteeritus
- Koostööle orienteeritus

3. Tegevused

KÕKi tegevused missiooni ja visiooni saavutamiseks:

- **Õigusabi** – KÕK annab õigusabi peamiselt tasulise teenusena üksjuhtumites minemata vastuollu enda missiooni ja visiooniga, et mõjutada rakenduspraktikat keskkonna-, ehitus- ja planeerimisvaldkondades ning koguda vahendeid KÕK strateegiliste fookusteemade edendamiseks.
- **Juriidilised analüüsid** – KÕK analüüsib süstemaatilisi õiguslikke probleeme strateegilistel fookusteemadel ning tellimustööna ka muudes keskkonnaõiguse valdkondades.
- **Koolitused ja juhendmaterjalide koostamine** – KÕK viib läbi nii avalikke kui tellimuskoolitusi, et aidata kaasa parema halduspraktika kujunemisele ning suurendada keskkonnaõigusega tegelevate üksikisikute organisatsioonide teadlikkust ja võimekust. KÕK koostab ja levitab juhendmaterjale teemadel, mis puudutavad paljusid inimesi, nt kaasamine ja osalemine, kaalutusotsuste ettevalmistamine ja vormistamine.
- **Infovahendus** – KÕK kogub ja vahendab keskkonnaõiguse alast teavet, eelkõige regulaarselt ilmuva keskkonnaõiguse uudiskirja abil.
- **Huvikaitse** – KÕK sekkub strateegilistel fookusteemadel aktiivselt õigusnormide ning halduspraktika kujundamisse, tehes seda avalikult ja läbipaistval viisil.

4. KÕKi fookusteemad

KÕKi fookusteemad strateegiaperioodil toetavad soovi jõuda visioonis nimetatud olukorrani, kus **keskkonnavalased haldusotsused on tehtud kvaliteetselt ja avalikkus on haldusotsuste tegemistesse sisuliselt kaasatud.**

Kliimamuutuse pidurdamine

1. **Kliimaargumente arvestatakse olulise kliimamõjuga** eelnõude, planeeringute ja projektide puhul sisuliselt ning kliimamõjudele antakse keskkonnavalaste otsuste tegemisel vääriline kaal.
2. Kliimavaldkonda puudutavate strateegiliste kavade koostamisel ja õigusaktide koostamisel **kaasatakse avalikkust** (sh vabaühendusi) **sisuliselt** ning otsused aitavad jõuda **kliimaneutraalsuseni**, on kooskõlas nii rahvusvahelistest kokkulepetest tulenevate kohustuste kui ka strateegia “Eesti 2035” põhimõtetega.
3. Avalikkus on teadlik, et **kliimamõjudega on vaja kohaneda** ning avalik võim kaasab avalikkust ja vabaühendusi temaatilistesse aruteludesse sisuliselt.

Maapõue kasutus

1. Maardlate kasutuselevõttu suunatakse **ruumilise planeerimise vahenditega**, sh arvestatakse planeeringute koostamisel sisuliselt nii kohalike elanike huvisid kui ka looduskaitse vajadusi.
2. Kaevandamis- ja uuringulubade andmisel arvestatakse sisuliselt **nii kohalike kogukondade elukeskkonda** puudutavate kui ka **looduskaitse** argumentidega ning **keskkonnamõju hinnatakse** piisavalt põhjalikult.
3. Kaevandamisest mõjutatud kogukondadele pakutakse kaevanduste talumise eest **õiglaseid hüvesid ja hüvitusi.**

Mets

1. **Raie tegemise tingimused ja raiemaht** Eestis tagavad rahvusvahelistest kokkulepetest tulenevate kliimaeesmärkide täitmise ning arvestab elurikkuse säilitamise vajadusega;
2. Olulise mõjuga **raiet puudutavatesse otsustesse** (näiteks planeeringud, rohevõrgustike rajamine, riiklike ja kohalike kaitsealade loomine, raied KAH aladel) **kaasatakse avalikkus sisuliselt** ning otsuste tegemisel arvestatakse kogukondade ja keskkonnaühenduste argumentidega ning keskkonnamõjudega.

Looduskaitse läbi keskkonnamõju hindamise

1. **Natura hindamise süsteem** on Eestis korrastatud selliselt, et mõjuhindamine toetab **Natura 2000 võrgustiku eesmärgi saavutamist**, milleks on EL looduspärandi säilimine ning eluslooduse ja looduslike elupaikade kaitse. Hindamine viiakse läbi kooskõlas EL õiguse ja kohtupraktikaga. Hindamise menetluses on võimalik osaleda puudutatud keskkonnaorganisatsioonidel.

Keskkonnavalased õigused

1. **Avalikkuse keskkonnavalased õigused** (juurdepääs keskkonnateabele ja õigusmõistmisele, keskkonnavalastes otsustes osalemine) on Eestis tagatud sisuliselt. Riigisisene õigus ja selle elluviimine vastab **Arhusi konventsiooni** nõuetele. Selle tulemusena on avaliku võimu keskkonnalane tegevus läbipaistev ja avalikkust kaasav ning tagatud on selle erapooletu tõhus kontroll.

5. Tulemuste ja mõju hindamine

1. KÕKi strateegiliste eesmärkide saavutamist KÕKi fookusteemadel hindame iga-aastaselt koos KÕKi mõju hindamisega ja lähtudes KÕKi mõju hindamise põhimõtetest.
2. Eesmärkide saavutamist saame hinnata kolmel tasandil: huvikaitseline, projektipõhine ja juhtumipõhine.
3. Eesmärkide saavutamist hindame eelkõige kvalitatiivselt, lähtudes meie mõju hindamise süsteemist. Kvantitatiivsed näitajad on üksnes toeks meie mõju ja tulemuslikkuse sisulisel hindamisel.
4. Kvalitatiivselt hindame:
  - a. Huvikaitse – milliste muutuste loomisele või millise kahju ära hoidmisele on meie osalus huvikaitselistes protsessides kaasa aidanud.
  - b. Projektid - tulemuste otsest mõju projekti sihtrühmale ja kaudset mõju valdkonnale.
  - c. Juhtumid - tulemuste otsest mõju kliendi probleemi lahendamisele ning kaudset mõju valdkonnale.

KÕKi strateegia rakendamine ja uuendamine

1. Strateegiat toetab igal aastal koostatav üldiste tegevussuundadega **aastane tegevusplaan**, mis peab olema piisavalt paindlik aasta jooksul tekkivatele uutele väljakutsetele reageerimiseks.
2. Detsembris koos eelmise aasta tegevuste hindamise ja järgmise aasta tegevusplaan koostamisega **värskendatakse vajadusel ka strateegiat**.
3. Kui strateegia värskendamine sisaldab **väiksemaid täpsustusi**, näiteks fookusteemade alaeesmärkides, viiakse need sisse tegevmeeskonna arutelu tulemusena.
4. Kui tekib vajadus uuendada strateegiat **suuremas ulatuses**, näiteks muuta fookusteemasid, eeldab strateegia uuendamine põhjalikumat arutelu, kuhu kaasatakse nõukogu ja vajadusel ka meie sihtgruppide ja partnerite esindajaid.